

den Tiendeydende Ret til at fordre Tienden fastsat til en bestemt aarlig Afgift (Hør!). Vi have ogsaa en ganske ny Lov af 4de Jult 1850 om Hoyeriets Affstaffelse; jeg troer, at der kun er een almindelig Mening om Hoyeriets Skadelighed; men man har dog endnu ladet det beroe paa vedkommende Parter, om de ville have samme affstaffet eller ikke. Var der iøvrigt virkelig den Mangel ved det foreliggende Lovforslag, at det ikke var tvingende nok, saa var dette naturligviis Noget, som ikke kunde gøres gjældende som en Indvending imod Loven i det Hele, men det kunde kun blive Gjenstand for et Endringsforslag til Lovforslaget at faae denne underordnede Mangel hævet. Den ærede Rigsdagsmand ffjelnede fremdeles ogsaa dengang mellem de Godser, hvor Bønderne vare blevne slet behandlede, eller som jeg tydeligen erindrer, at han udtrykte sig her i Salen, ffjøndt det ikke findes i Rigsdagsstidenden; hvor Bønderne vare blevne udsugede, og de Godser, hvor de vare vel behandlede af Godseierne, og sagde, at Loven vilde medføre, at netop de Godseiere, der havde behandlet deres Bønder vel, saa at de vare istand til at kjøbe, vilde blive tvungne til at sælge, hvorimod de Fæstere, der vare udsugede, vilde ikke have nogen Nytte af Loven, og de paa gjældende Godseiere gaae fri for Lovens Anvendelse. Dette kan vel være factist rigtigt; men jeg tillod mig allerede dengang at bemærke, at den Omstændighed, at man havde Bished for, at der gaves saadanne Godser, hvor Bønderne vare udsugede, netop maatte indeholde en Opfordring til at søge at faae en Lov frem, hvorved man kunde undgaae Udsugelser for Fremtiden (Sa!), og det var bedre at faae Loven, medens der var Folk, der kunde kjøbe, end naar det maaskee paa endnu flere Godser blev for silde. Den ærede Rigsdagsmand har fremdeles paaberaabt sig, at det var erkjendt, at den egentlige oprindelige Bøndestand bedst havde vedligeholdt sig netop paa Fæstegodset, og dette er jo vistnok historisk ganske rigtigt; men deraf følger dog ikke, at man skal bevare Fæsteindretningen for at vedligeholde en saadan særegen Stand; — den nuværende Forsatning og Lovgivning gaaer jo netop ud paa at udjævne al saadan

Forsffel mellem en specifik Bøndestand og andre Statsborgere, men desuden vil jo, som paavist i det daværende Udbalgs Betænkning, den omhandlede Ordning under de nuværende Tidsforhold ikke kunne tilstrækkeligt beskytte Bøndestanden, saalænge det staaer Godsbesidderne frit for, ikke alene at sælge Bøndergaard til hvem de ville, men ogsaa at bortforpagte Gaardene til hvem de ville, s. Ex. til tydske Forpagtere. Den ærede Rigsdagsmand paaberaabte sig ogsaa, at der ved Lovgivningen var givet Godseierne Ret til at sælge, ikke blot til Bøndestanden, men ogsaa til Andre; dette er Noget, jeg aldrig har nægtet, og som heller Ingen kan falde paa at tvivle om, der er bekjendt med Lovgivningen; og havde den ærede Rigsdagsmand seet nærmere efter i Lovgivningen, vilde han have kunnet finde ganske andre afgjørende Beviser derfor end dem, han dengang fremførte. Men det, som kan indvendes, og som, hvis jeg ikke meget feiler, ogsaa dengang blev indvendt imod det Argument, som kunde hentes derfra, det er, at det virkelig, efter Tingenes Tilstand dengang, saa godt som forbød sig selv at sælge til Andre end til Folk af Bøndestanden; og de Faa, som der ellers kunde sælges til, gif ordentligviis efter den daværende Lovgivning over til Bøndestanden, og saaledes ogsaa med Hensyn til Bortfæstninger; det var ikke Noget formeent at bortfæste sin Gaard til Andre end til Bønder; det ffete endog ikke saa ffeldent; men Andre, som saaledes havde fæstet, gif ordentligviis over i Bøndestanden og sammensmeltede med denne. Det laa i Forholdets Natur, at Bønderjordernes Benyttelse ifølge de efter Datidens Leilighed til Bøndestandens Beskyttelse opstillede Indskrænkninger virkelig ogsaa kom denne Stand tilgode, og de enkelte Undtagelser kunde ikke gjøre noget mærkeligt Afbræk heri.

Jeg skal tillade mig at henvise den ærede Rigsdagsmand til, hvad den høitagtede Indenrigsminister endnu i Maret 1849 har udtalt herom. Han siger i et af de Landbocommissionens forelagte Forslag (S. 105): „Om det end staaer til Eieren af en ledig Bøndergaard at fæste den til hvem han vil, altsaa ogsaa til en Person, som ikke hører til Bønde-